

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljati celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnistvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Pozitivno narodno delo.

(Misli samostojnega politika.)

Državnozbornske volitve so pred durmi; le dobra dva meseca nas še ločita od volilnega boja, prvega v bodočem, 20. stoletju. Da bode ta boj dokaj ljut v naši obmejni pokrajini, se samo ob sebi umeje; saj bi nas Italijani radi prikrajšali v tej borbi na kateri koli način; kajti oni ne odstopijo od svojega namena nikakor in nikoli.

Kake vztrajnosti bode treba sè slovenske strani, si je lahko misliti; poslati moramo v združeni boj vse, kar diha iz slovenskih pljuč, — kakor eden mož stati moramo v tej borbi vsi, kar nas je, sicer moramo že v naprej pričakovati, da nas porazi tujec. In to bi tem lože storil, ker so naše vrste nekako razdvajene, ker mnogi ne vedo, kaj bi in kam bi, in bi se torej utegnili zgoditi, da mnogi ne bi šli — nikamor.

A tega nikakor ne! Nikdo, ki ima količkaj pojma o resnosti našega političnega položaja v tej pokrajini, se ne sme vzdržati volitve, marveč pojde na volišče z zavestjo, da gre v boj za našo sveto slovansko stvar.

Radi tega ne sme priti do nikakega razcepljenja v najvažnejšem trenutku, marveč biti moramo že združeni pod eno samo zastavo, t. j. iznebiti se moramo do tedaj vse postranske primese v mišljenju in nagnenju, vseh predsodkov in dvomov; z jasno zavestjo moramo v boj, da smo — Slovenci in kristjani! Da pa dosežemo to zjedinenje pred odločilnim hipom, treba dosti zgodaj začeti; zarana se nam treba odločiti, pod katero zastavo stopimo — vsi.

O tem treba da resno presojamo; kajti zdi se mi, da smo tega dozdej premalo storili.

Kar je slovenskega naroda na Goriškem, živi že od nekdaj v prepričanju, da ni drugačen in da ne more biti drugačen nego je, namreč slovensk in ob enem krščansk. Nekaj malih ovinkov v enem ali drugem pogledu skoro ne pride v poštev, ker je to preneznatno in ker je drugače težko mogoče. —

LISTEK.

Brez soglasja.

Maloruski: M. Vovčok.

Kar sram me je, kaka gospodinja sem... A zdaj sem že postala bolj razumna, in kuham in pomivam in šivam... On pa, vidim, postaja nekako tužen, pa ničesar ne je in ne pije. A jaz ga prosim in prosim: »No, pa vsaj poskusaj, pa vsaj vzemi kaj: saj je dobro, ne misli, da ne.« »Kako bi ne bilo dobro, kar si ti napravila!« pravi nekako šalivo. Jaz ga zagrlim, pa je zopet vesel.

VII.

To njeno ščebetanje me veseli. Kdo bi bil mislil, da se spremeni vsa ta sreča v veliko nesrečo. Dasi Parasja ni hodila več k meni kot prej, pa vendar sem mislila: To je zato, ker je tam srečna in vesela. Saj pravijo; če gre komu dobro, pozabi celo Boga!

Ali nekoč se napravim, pa grem k njima. Bila je nedelja. Hiša zaprta. — Grem v vrt in vidim — oba sedita tam, ali nekako nevesela in molčeča.

Vrt sta imela krasen, ves v zelenju. Pod vrtnom se je raztezala široka rečica. — Po tej strani se je valovito

Ker je naš narod še vedno tisti, kakoršen je bil, tedaj tudi ni težko reči, pod katero zastavo naj stopi na bojišče, ker tu je le ena zastava, namreč stara zastava političnega društva »Sloga«; kajti pod to zastavo smo narodni politični naprednjaki, pod to zastavo smo stari verni katoličani, radikalcii in če hočete tudi narodni socijalcii, — z eno besedo: Slovenci, kakor živimo in dišemo.

Ta zastava obseza jedincati politični program goriških Slovencev; okoli te zastave se druži vse pozitivno narodno delo na Goriškem in pod to zastavo je naša rešitev, naša zmaga. Kar je torej zunanaj te zastave, ni slovensko, ni narodno, marveč je tuje, strankarsko, torej nasprotno našim skupnim ciljem. Kdor ne koraka za to zastavo, kaže, da ne razume slovenskih teženj, ali pa da jih razumeti ne čuje.

Seveda, zdaj pa nastane vprašanje: kdo pa bodi — zastavonoša?

Tudi na to vprašanje imam enostaven odgovor: oni bodi zastavonoša, ki je tega najbolj vreden.

A kdo je tega najbolj vreden?

Najbolj vreden je oni, ki se je najbolje izpričal v — pozitivnem narodnem delu in ki zajedno narodu na Goriškem še v ničemer ni škodoval.

V tem oziru pa moram dati, čeravno morda ne ugodim na katero stran, najboljše spričevalo — dr. Ant. Gregorčiču.

Oni, ki ima svoje osebne ambicije proti dr. Gregorčiču, seveda poreče: tega pa že ne, tega jaz črtim, ta ne bo — zastavonoša. — Počasi!

Stari Rimljani, da tudi v tem pogledu poiščemo primere v pretekli dobi, — stari Rimljani so, predno so si izbrali konzula, ogledali moža, kateremu so hoteli dati svoj glas, od znotraj in od zunaj, zlasti so hoteli vedeti, koliko ran ima na svojem telesu, v kolikih krvavih bojih je že prelivaval svojo krv za blagor domovine, kolikokrat je že premagal sovražnika in kako srce in čednosti ima sploh, s katerimi naj vspešno služi sreči svojega naroda.

gibalo žitno polje, videlo se je sukanje mlinskih koles in šumljale so vrbe, po katerih je pihljal tih vetrič.

Sedela sta pod hruško. On je gledal nekam daleč, a ona nanj. Ko pridem tja, oba se zdrzneta.

»Božja pomoč! Zdravi bili!«

»Prosiva.«

Pozdravita me, govorita; ali vendar se mi je zdelo, da nekaj ni več tako kakor je bilo prej. Posedim malo pri njiju, potem se odpravljam domov.

»Spremljaj me malo, Paraša«; rečem jej.

Ona je res šla ter me spremlja.

»Paraša«, rečem, »kako, da sta danes taka? Kaj vama je?«

Ona pa: »Nič, tetka, nič, Bog vé da ne.«

In ni mi povedala. In tako sve se ločili.

Šla sem pa mislila; »Kako, da je postala tako nopokojna? Kaj je prišlo med njiju? Morda pa, si mislim — sta se malo sprla? No, pa se že pomirita, moja golobčka.

VIII.

Čakala sem jo, čakala, a ni je bilo. Tudi na raboti sem jo videla le komaj trenutek!

Potem, ko so našli vse te pogoje združene v jedni osebi, dali so možu brez obotavljanja svoj glas in postal je — rimski konzul.

No, mi sedanjí ljudje ne zahtevamo od svojega voditelja, da imej razsekano in prebodeno telo, a zahtevamo pač nekaj drugega.

Zahtevamo, da se izkaže z nemanjšimi zaslugami kot bojevnik za naša narodna prava. In ko se nam je izkazal tacega, ostanemo pri njem in ne delamo poskusenj z — novimi »junaki«.

Da je dr. Gregorčič v vsakem oziru »naš mož«, o tem ni dvoma; o tem ne dvomijo niti oni, ki se — iz osebnih ozirov, na zunaj kažejo kot njegovi ljuti sovražniki.

Pa pogledjmo dr. Gregorčičevo pozitivno narodno delo na Goriškem, in primerjajmo to delo z »delom« onih, ki mu hočejo biti enakovrstni, ali ki bi ga radi celo nadkriljevali.

Ni moja stvar razkrivati dr. Gregorčičevih lastnosti kot učenjaka in človeka, njegovo življenje je odprta knjiga vsem goriškim in tudi zunanjim Slovincem, a zanimivo je, pokazati svetu z nova, kaj je dr. Gregorčič kot rodoljub in osebno naroden delavec.

Oni, ki bi radi utajili pred svetom njegovo delo za narodno prosveto na Goriškem, naj si le ogledajo »Šolski Dom«, ki je specifično Gregorčičevo delo. Jaz pravim: ako bi dr. Gregorčič ne bil storil za goriške Slovence drugega, kakor da je ustanovil »Šolski Dom«, oziroma da je slovensko šolstvo v goriškem mestu pripravil na sedanjo stopinjo, ter da je s tem položil temelj preporoda našemu narodu, je to dovolj, da mu postavimo neminljiv spomenik hvalečnosti, in da bi smel on položiti roke križem z mirno vestjo.

Kdor pozna naše kulturne in narodne razmere, dobro ve, kaj je za goriške Slovence slovenska šola in ta na pravem mestu. V tem mestu, kjer meročajna oblast po vsej sili hoče raznaroditi slovenski življenj, le da bi mesto Gorica čem prej zadobila čisto italijanski značaj, je bilo treba vse eneržije, a tudi

»Čemu pa ne prideš me obiskat?« rečem jej.

»Pridem, pridem, tetka!« odvrne.

Ali vendar ni prišla — in videla sem, da postaja moja Parasja vedno slabija.

Zopet sem šla k njej. A zima in mraz sta bila že pritisnila. Pridem tje — zakurila je bila v peči, sama pa sedela tam s pobešeno glavo, in spuščeni rokami: »Ali je zima, ali ne?« mi je dalo v glavo.

»Oh! moja Paraša je zadela britka nesreča«, mislim si.

»Paraša!« jo pokličem.

Tedaj se vzdigne in vstane — blede in turobna.

»Povej mi, dete moje, povej vse: kako je!«

Ona molči ter zré v plamen. A jaz jo prosim, prosim ter plakam. Ona pa le strmi v plamen. In dolgo sem jo prosila in dolgo je tako strmela pred se. Naposled obrne glavo k meni ter reče: Mož me ne ljubi!

»Kako, ne ljubi, Paraša — Bog s tabo!«

»Ne ljubi!« reče; in to jej je prišlo tako od srca, da sem jej takoj verjela.

vzvišenega pojma za narodne idejale in narodne koristi, in velike ljubezni do naroda, ako smo hoteli obvarovati svoj čolnč pred viharjem tujstva.

A naloge, ki jih narekuje tak vzvišeni čut, taka ljubav do naroda, čakati so morale dr. Gregorčiča!

Nobeden pred njim ni imel poguma lotiti se težavnega dela v taki meri, kakor ga je on izvršil.

Kaka trnjeva pota skozi sovražni nam življenj v Gorici je moral hoditi, predno je dospel nevstrašen na svoj lepi cilj, — o tem govoriti ni tu prostora; danes kažem samo na sad njegovega truda, na živahno delujoči »Šolski Dom«. Kajti ta naš učni dom obiskuje danes do tisoč otrok, ki so razdeljeni po raznih učnih zavodih »Šolskega Doma«. Kako lepih uspehov že rodi ta še mladi zavod, sledi iz tega, da je bilo n. pr. na tukajšnjem ženskem učiteljskem letos sprejetih 21 gojenk iz »Šolskega Doma«. Koliko mladine se reši narodu v tem zavodu, ki bi se sicer gotovo pogreznila v valovje tujinstva! Ako bo kedaj mesto naše, pripomorejo k temu mnoge naše šole.

In to je v prvi vrsti delo Gregorčičevo!

To je pozitivno narodno delo!

Ako to delo ne priča o čistem rodoljubju, kaj naj priča potem!?

Ali koliko drugega že završenega ali še le zasnovanega dela za blagor našega ljudstva je v programu Gregorčičevem kot deželnega in državnega poslanca, in koliko dokazov o njegovi ljubezni do slovenskega naroda je v zgodovini našega napredka na Goriškem! Saj ni skoro nijednega uspeha, na katerem ne bi bil sodeloval ali dal inicijative on!

Toda pogledjmo nasprotnike dr. Gregorčiča, — one ljudi, ki so si izmislili frazo, da se je dr. Gr. udal klerikalizmu, in ki hočejo pred svetom utajiti njegove zasluge, dasi jih utajiti ne morejo, ker so — fakt!

Kaj pozitivnega na zdravem temelju obstoječega, sta storila n. pr. Gabršček in Tuma?

»Prej je ljubil, zdaj ne ljubi.«

»Kako, ali te žali?« vprašam jo. »Morda te tepe?«

»Ne, ne tepe in ne žali — ali ljubi me ne: ne gleda me, ne miluje me, ne nasmehne se mi...«

»Kaj se je pa pripetilo med vama?«

»Sama ne vem« reče. »Stregla sem mu in ga ljubila — je že moja usoda taka!«

»Ali se je morda kaj razsrdil nad teboj?«

»Zakaj pa? Ali ga ne ubogam? Glejte, bilo je po letu; sedela sva v vrtu, in rekel mi je: »Glej, kako je čista voda, kako to buči v ločju, čuj!...« Iz prva nisem hotela ne pogledati in ne poslušati. »Rajša te zagrlim!« — pravim mu čemu bi gledala tje!... Tedaj zapazim, da je vzdignil obrvi. Pozneje sem pač poslušala in gledala — sicer bi tega nikdar ne bila storila — samo njemu na ljubo. Pa zopet v drugo: umrl je Lisenko in vdova je prodajala posestvo. In prosila sem ga: »Kupi! pri njej kupiš po ceni!« On pa mi de: »Ali sé sirotiniskim blagom hočeš obogateti, Paraša!« A jaz sem mu dokazovala, da je vse eno, da

Kajti ta dva sta iz osebnih razlogov in nestalnih svojih načel — najbesnejša sovražnika Gregorčičeva. Kaj je storil Gabršček za narod na Goriškem in na Slovenskem sploh? In kaj dela zdaj? Na videz je storil jako veliko. Kajti izdajal je slovansko knjižnico, ustanovil je v Gorici slovensko tiskarno, izdajal je „Sočo“, ter spisal mnogo člankov v ta svoj list — in v druge slovenske liste. Sodeloval je pri „Slogi“, „Gor. lj. pos.“ „Trg.-obrtne zadruge“ itd. Deloval je pod vodstvom dr. Gregorčiča; deloval je dobro, dokler in v kolikor je deloval v soglasju z dr. Gregorčičem.

Toda oglejmo si drugače duh Gabrščkovega dela! Oglejmo si samo njegovo „Sočo“ — isto namreč, kakoršna je danes, ko je izključno njegova in ko so odpadle od nje spone „sitnega in nadležnega“ nadzorstva. V estetičnem in moralnem pogledu moramo reči, da bode oni del našega naroda, ki čita ta list in se da pohujševati po njem, v par letih nadkriljeval v demoralizaciji, marsikateri narod, ki dandanes stoji za nami. A tudi duh njegovega dela v minulem! Ali ni baš hujskajoče njegovo pisanje v „Soči“ provzročilo največ pomilovanja vrednih in za naše ljudstvo usodopolnih nastopov? Ali se ni v tem ugledu našemu narodu več škodovalo nego koristilo? To mora priznati Gabršček sam. —

Ne zadostuje, da kdo razburi javnost, da se čuje hrup tega razburjenja na daleč in široko, a sredi tega hrupa da se imenuje njegovo ime, ako pa od vsega ni ostalo drugega, kakor — narodni glavobol!

Pozitivno narodno delo je le ono, ki ima za seboj trajen uspeh v vsakem oziru.

A uspehi delovanja, kakoršno se pojavlja na strani Gregorčičevih nasprotnikov, bi utegnili biti taki, da bi demoralizovani naš narod na Goriškem zagrmel nekoč v narodnem in gmotnem oziru v brezno tujinstva in židovskega internacionalizma!

Káko pa je delo — dr. Tume?

O tem se ne more reči skoro ničesar. Tuma dela načrte, a ne izvrši ničesar, ne radi tega, ker bi bil oviran, marveč ker v njegovi individualnosti ni onega krepkega storžena, iz katerega se rodi pozitivno narodno delo; njegovi načrti so otroci, ki radi nezdravih sokov niso zmožni življenja. Tuma ima svojstvo, oporekati vsemu, kar stori kdo drugi, in ako se da, tudi razdreti ono, kar so storili drugi ali vsaj spraviti ob kredit in dobro ime vse, česar ni storil on, ter sebi pripisovati dela drugih, — druge pozitivnosti pa v njegovem delu ni! Njegovo in Gabrščkovo delo je le nekaj tingl-tangl brez stalne veljave, ki se premenjuje od danes do jutre, in torej boljše, da se umakne s pozorišča.

kupi pa kdo drug. „Pa mi — ne!“ Videla sem, da mu je bilo težko poslušati in umolnila sem... Ne, tetka, slušala sem ga — ali to je že moja usoda taka!“

IX.

V tem pride sam Murkič. Sname si kučmo in naju pozdravi; bil je nevoljen in namrščen.

„Omrznil sem“, reče.

Kako je Paraša skočila! Pihala je v ogenj, mu slekla kožuh ter se omlajala kot grlice okrog njaga.

On pa se usede ter si greje roke nad rmenim plamenom... A ko ga je pogledala Paraša v tužne oči, odvrnil je oči od nje...

Hotela sem nekaj svetovati in kaj reči, ali nisem rekla — šla sem domov.

Večkrat sem hotela iti pozneje k njima ali ne — nič ne pojdem! Ko se spomnim, kako je stal onde tako ohol in tako miren, mislim si: „Ne, ne pojdem!.. saj bi itak nič ne pomagalo.“ —

Oj britka tuga — zveza brez soglasja! — Ljubezen zadušena in pogašena! Oj mučna skupnost nesorodnih duhov!

Ako se hoče naš narod na Goriškem odtegniti slepilnemu uplivu takega dela, moram reči, da bi bila to le njegova sreča.

Danes moramo biti prepričanja vsi goriški Slovenci brez razlike privatnega mišljenja, da se nam bode oprijeti jedino le Gregorčičevega političnega programa, ako nam je na tem, da dosežemo za svoje delo tudi trajen uspeh.

Dokaz o tem, da govorim resnico, nam gotovo pokaže že bližnja bodočnost.

Zaupni shod dr. Tume na veliki Otavi.

1. Priprave. Prijatelji dr. Tume so že pred enim mesecem raznašali po Šempasu govoro, da bo njih „boga“ sklical javen shod pri Šempasu. — Domačini smo potrpežljivo čakali na določeno napoved shoda; ker pa nismo mogli Tumovega shoda dočakati, smo sami naprosili „Slogo“, da je sklicala shod na Veliki Otavi. Naš shod je bil javen. Povabili smo vse znane Tumovce s posebnimi vabilili. Prišla je tudi vsa Tumova banda obsegajoča kacic deset mož — njih generala pa ni hotelo biti.

2. Napoved. Precej po našem shodu se je zopet čulo, da dr. Tuma pride. Nu, vabil pa le še ni bilo. Skrivnostno in tiho so se le pretekli teden Tumovi prijatelji jeli žvrgoleti o došlih povabilih; toda komu razpečati vabila, ko stranka ne šteje čez 10 mož —? Vabila so bila prav v ceno na razpolago. Ponujalo se je iz rok v roke. Bila jih je precejšnja množina. Soditi je, da Gabrščkova tiskarna nima dosti dela, zato je porabila mnogo papirja in časa, mené, da izvrševalni odbor „narodno-napredne“ stranke jo bo že dobro honoriral.

3. Zaupniki. Znani zaupniki so se trudili razpečati poslana jim vabila, toda smola!

Svojih ni — nasprotnikom dati vabila zopet ni — kaj početi? — Da skazejo svojo agilnost za stranko, treba pač oddati vabila — bodi že Petru ali Pavlu — in res; večina vabil je prišla v roke „Slogašev“. Zaupniki so se resno trudili spraviti na shod množico Tumovih privrženecv; toda ni jih — in jih ni.

4. Resne priprave. Da bi imel shod tem sijajnejši uspeh, so se posebno tujei trudili dobiti godbo za ta shod. Dolgo je ni bilo mogoče dobiti — celo goriški takt so iskali — pa tudi tega ni bilo — zadnji trenutek so se jih vendar usmilili Prvackovci. Na Veliki Otavi pa so pripravljali za postrežbo, klali so in pekli. Mnogo so kričali o slavoloku, a ni bilo fantov, da bi postavili kole in ni bilo deklet, da bi pletle vence; torej slavolok je splaval nekam po Lijaku. Trdilo se je tudi, da pojde par sto mož z godbo na čelu Tumi nasproti — pa tudi teh mož ni bilo dobiti.

5. Prihod. Točno ob napovedanem času so došli Šempaški občinarji v določeno dvorano. Ker pa od izvrševalnega odbora „napredne“ stranke še ni nihče došel, so si naši možje naročili vina, ter pri kozarcu mirno čakali na prihod izvrševalnega odbora. Čez kake pol ure se je pripeljal generalni štab z dr. Tumo in Gabrščekom. Čakajoče ljudstvo pred Veliko Otavo se zapazilo ni tega znamenitega dohoda. — Brez krika in vika so ustopili. Spoznavši položaj, so postali bledi in zmedeni. — Konečno se ohrabri sam dr. Tuma, stopi v dvorano k župniku Grči, ter apeluje „na njegovo lojalnost“. (Dr. Tuma apeluje na — lojalnost!? Op. ur.) da mu odstopi svojo pozicijo. Nagovorjeni se s to apelacijo ni dal prestrašiti, ter ostal na svojem mestu in sicer iz razloga, ker je bilo še zadosti prostora za vse došle Tumovce. Vendar dr. Tuma svojih ni sklical in dvorano, kajti mrzel pot ga je obilil pred množico „Slogašev“. Začel se je tajen posvet, kaj in kako storiti. Dober prijatelj jim navetuje, naj se pomaknejo v bližno opekarnico, in šli so.

6. Zborovanje. V opekarnici je sicer mnogo prostora, toda nobene dvorane. Na prostem ne smemo zborovati in uvidevši, da za sklicatelje in privrženecv zadostuje tudi ozka veža in hajdi vanjo! Dr. Tuma na stopnice in verni okrog njega — „Slogaši“ pa v impozantnem številu napolnijo dvorišče in cesto, takó, da so morali orožniki in obč. čuvaji skrbeti na cesti za prosti promet. Nu, ker „Slogaši“ vedo, da mora biti cesta prosta, so napravili ob njenih straneh mogočen spalir.

Dasi je veža le majhna, vendar je niso mogli napolniti Tumovci, tako je moglo še priti dokaj naših do prostora.

7. Tumova pridiga: Kedo bi si mislil, da tisti Tuma, ki je po družih shodih govoril zoper vero, je tukaj govoril

„da vera je prva“. A kaj na to je začel obirati duhovnike, pa tu je zadel ob nasprotje, začel se je šum in ni se več moglo slišati o čem in kaj Tuma klobasa.

Med tem časom so „Slogaši“ prepevali pred hišo narodne pesmi, aklamirali dr. Gregorčiča.

8. Surovosti Tumovcev: V suknjah in jopičih oblečeni Tumovci so se skazali lepe suroveže v zabavljanju, in pretepanju.

Leban iz Črnič, Volk iz Šempasa in drugi, če ravno so imeli ustopnice, bodo pomnili surovost pesti slavnih Tumovcev.

9. Uspeh: Mi smo popolnoma zadovoljni z uspehom s tako pumpo napovedanega shoda.

Naši ljudje so na oči spoznali Tumovo bando. Tumovci pa so zgubili vero v svojega „boga“!

Dokaz temu so štirje klóbuki, ki so aplaudirali Tumovemu govoru.

Konec je Tumovi slavi, ako le še doživi en tak shod, kakor danes na Vel. Otavi.

Politični pregled.

O prestolonasledniku Franu Ferdinandu

objavlja „Ung. Informat.“ nastopno senzačno in maloverjetno vest: Nadvojvoda Fran Ferdinand se v kratkem odpove prestolonasledstvu na korist njegovemu sinu nadvojvodi Karolu. V teku meseca novembra se glasom tega poročila vrši na Dunaju pod predsedstvom cesarjevim rodbinski svet, ki bo sklepal o tej zadevi. — To senzačno poročilo je bržkone le izrodek znane gonje gotovih mažarskih šovinistov, katerim načelujeta posl. Košut in Ugron in katera nekako podpira sam Szell z znanim mešetarjem v krogu opozicijskih poslancev.

Baron Depauli.

Baron Depauli, ki je bil doslej vodja nemških tirolskih konservativnih poslancev, ima s svojo kandidaturo mnogo sitnosti. Niso židovski liberalci, ki mu nasprotujejo. Tekmecev je našel med krščanskimi socialisti in pa med privrženci Zallingerjevimi.

Te dve stranki ste sklenili za prihodnje volitve nekaj kompromis, s katerim nima baron Depauli nikake zveze. Židovsko-liberalno časopisje se teh Dipaulijevih sitnostij jako veseli. Sicer je pa to veselje še prezgodnje, kajti ako ne izvolé Depaulija v peti ali pa v četrto skupini, izvole ga lahko veleposestniki.

Volilno gibanje na Kranjskem.

Osrednji odbor katoliško-narodne stranke na Kranjskem je postavil za kandidate v kmetskih občinah vse dosedanje drž. poslance in sicer gg. Pfeifer, Pogacnik, Povše, Vencajz in Žitnik, a za V. kurijo, katero je do zdaj zastopal dr. Krek in kateri se je kandidaturi odpovedal, je bil proglašen dr. Šušteršič. — Narodno-napredna stranka pa je postavila in sicer za kmetske občine okrajev Novo mesto, Krško, Kostanjevica, Črnomelj in Metlika proti dosedanemu poslancu Vilj. Pfeiferju, — g. Ivana Globočnika na Dobravi pri Kostanjevici; za ljubljansko okolico, Vrhniko, Litijo, Zatično, Ribnico in Velike Lašče proti posl. Iv. Vencajzu g. Josipa Lenarčiča, dež. posl., posestnika in tovarnarja na Vrhniku, a za notranjske kmetske občine proti poslancu dr. Žitniku — g. Iv. Božiča, dež. poslanca, župana in posestnika v Predragi.

Bismarkov spomenik v Hebu.

Najhujše gnezdo prusaške in pan-germanske agitacije, je pač mesto Heba na Češkem. Tu imajo nemški nacionalci svoj glavni tabor in sploh se Nemci v tem mestu ponašajo tako, kakor da ne bi nad njimi razprostiral peroti dvoglavi avstrijski orel. V svojem navdušenju za „velikega prijatelja“ naše države pokojnega Bismarka, sklenili so, da mu napravijo v Hebu spomenik. Ker jim je pa politična oblast tudi v svoji zadnji instanci to prepovedala, vložili so pritožbo pri državnem sodišču in tudi to jim je te dni odbilo pritožbo z motivacijo, da bi Bismarkov spomenik v Hebu žalil čutstva patrijotičnih Avstrijcev. Torej taki so ti nemški nacionalci, taka je njih ljubezen do Avstrije in vendar — se merodajni krogi v Avstriji še vedno jako obzirno obnašajo nasproti njim! Da, da, ti obziri, katerih se toliko ina naseveru za nemško, na jugu pa za italijansko irredento, a vse to proti državi zvestim Slovanom!

Nova pridobitev Rusije.

Časniki poročajo, da se je tibetanski kralj, Dolaj Lama, poklonil ruskemu carju v Livadiji, da mu položi v roke varstvo širne tibetanske države. Tudi kitajski poslanik v Petrogradu se je šel pokloniti carju v Livadijo. Ta dogodek pa je zopet silno razburil Angleže, kateri vidijo v tem novu pridobitev Rusije v vztočni Aziji. Tibet je v enem oziru sa-

mostojna država, vendar je s svojo upravo odvisna od Kine in mora često storiti le to, kar velevalo v Peking. „Dolaj Lama“, čeravno ima oblast in sijaj polboga, je vendarle orodje v rokah kitajskih princév in ministrov. Z gori omenjenim korakom pa je izrečeno, da je hótél Li-Hung-Čang izraziti popolno zaupanje Rusiji, obenem pa zahvalo za to, kar je dobrega storila in še bode. Ako se vzame, da je Tibet jedina civilizovana država, ki ne mara Evropejcev, je ta politični akt pravo zmagovalstvo za Rusijo, ki si pridobiva kraljestva in pokrajine ne veliko jezo Nemcev in Angležev. Angleži se že prizadevajo 100 let, da bi našli pot iz Indije preko Tibeta, a ni se jim posrečilo. —

Kreta.

Odkar se je zbila grško-turška vojna radi otoka Krete, ki je bil, dasi grška pokrajina in naseljena z večino grškega prebivalstva, pod turškim gospodstvom, se ni več govorilo o tem otoku. Po vojni je bil na predlog Rusije imenovan upravitelj otoka grški princ Jurij in pod rjegovim nadzorstvom so se upravljale vse tamošnje zadeve. Zdaj h krati pa je stopilo „krečansko vprašanje“ zopet na dnevni red. Princ Jurij hoče namreč na vsak način ostreši se turške kontrole in iz Krete narediti ali samostojno državo, ali pa jo priklopiti grškemu kraljestvu. V to svrhu je odpotoval k carju v Petrograd, da predloži svoj načrt. Nedavno pa je odpotovala k carju v Livadijo tudi grška kraljica, da podpira sinov načrt. Turški sultan pa s tem ni nič kaj zadovoljen, zlasti že zato ne, ker prav nevarno vre v Macedoniji in je možnost prav blizu, da izgubi Turčija zopet dve lepi in veliki pokrajini.

Vojska na Kitajskem.

„Agence Havas“ ima poročilo iz Pekinga, da sta princa Čing in Li-Hung-Čang izročila poslaništvom dekrete, v katerih se glasi cesarska odredba, da imajo biti kaznovani principi in ministri, kateri so provzročili vse nemire; kazen pa bode primerna krivdi. Cesar Kwangssü priznava, da je princ Tungfusjang zakrivil izvanrednih zločinov ter je izdal povelje princema Čingu in Li-Hung-Čangu, da poizvesta pri Evropejcih, kako kazen hočejo za Tungfusjanga. Cesar se baje hoče udati zahtevam velevlasti iz bojazni za prestol, vendar je mogoče, da so vse to le kitajske fraze, kajti resnično je, da bi kitajski dvor najrajši, ako Evropejci puste Kitaj Kitajcem, sami pa grede mirno v Evropo. Poleg Tungfusjanga zapadeta najhujši kasni še princa Tuan in Čuang ter Kangyi, prva dva sta se skrila, da ne vedo, kje se nahajata.

„Timesu“ se poroča iz Šangaja, da je v pokrajini ob reki Yangtsee položaj tako kritičen, da ne kaže ondi nastopiti z vojsko. Kitajske čete se na severu Kine noč in dan urijo v orožju. Ustanek na južnem delu Kitajske se je pa razširil tako nevarno, da ga bode težko udušiti. Iz Šangaja došla poročila govore, da so podkralji in guvernerji pokrajine Yangtsee poslali na cesarico posebno addresso, v kateri zahtevajo, da se kaznujejo principi Tuan, Čuang in drugi. Od dvora jim je prišel tak le odgovor: „Pričakuje se od vas, da pojasnite, katere kazni smatrate premirnimi“. — Na Kitajskem zapadejo ministri, ki so spravili domovino na rob propada, počasni smrti, da se jih polagoma trpinči in mej mukami pusti umirati; vrhu tega se jim zapleni vse imetje in se izbóci njih rodbine iz plemstva.

Dopisi.

Iz Levpe. — Že veliko časa ni bilo glasu iz naše prijazne vasi, radi tega in ker vem, da bode gotovo minimala cenj. čitatelje novost, sporočam sledeče: Naš preč. g. kurat Jos. Grilanc, uvel bode 4. novembra t. l. sv. misijon; vodili ga bodo oč. očetje lazaristi iz Ljubljane. Priprave k temu so že začele na vsej črti. Naši dobri občinarji pripravljajo se k temu pobožno z molitvijo.

Velezaslužni naš preč. g. kurat je zelo ukusno uredil cerkev. Preskrbel je pred letom zelo lepe, milo glaseče se zvonove. Res, lahko rečemo, da v tukajšnji okolici ni zvonov z enakim glasom. Pripravil je v začetku, ko je prišel sem, lepo cerkveno in narodno petje z mešaním zborom. Pevke in pevci so vredni res vse pohvale, kar se tiče točnosti njih lepih, že uglajenih glasov in preciznosti petja. Omeniti mi je, da se bode pela v času sv. misijona sv. maša, kojo je uglasbil sam g. kurat. Že iz tu navedenega se razvidi velika požrtvovalnost našega dušnega pastirja v blagor

svojim dobrim občanarjem. Kdor se hoče udeležiti misijonskih odpustkov, slišati lepo cerkveno petje in ubrano zvonjenje, naj se potruži iste dni v Levpo.

V naši občini napadajo letos ošpice zelo hudo otroke. Skoraj polovica šolskih otrok je v postelji radi njih. Zelo čudno se zdi občanarjem, da se je na tak način vgnezdila ta bolezen v tuk. kraju. Tu sploh ni imela omenjena bolezen navade nadlegovati otrok.

Domače in razne novice.

Imenovanja. Predsedništvo c. kr. nadsodišča v Trstu je imenovalo kance-listom, in sicer računskega podčastnika 1. razreda 97. pešpolka Rafaela Gruden za Koper, mornarskega narednika Mirkota Stipanovića za Pazin, pisarniška vezbenca Ivana Tausani za Sežano in Franceta Colombani za Podgrad ter pomožnega uradnika Josipa Gianelli za Koper.

40letnico maševanja in ob jednem 20letnico službovanja na Gradnem je preteklo nedeljo praznoval s svojimi verniki vred na slovesen način preč. gosp. vikarij Andrej Žnidarčič. Želimo preblagemu gospodu duhovniku in iskrenemu rodoljubi, da bi ga Bog ohranil pri zdravju in življenju še dolgo let v radost njegovih župljanov, ki ga vsi srčno ljubijo, in v korist in srečo našega naroda!

Avanciral je tukajšni mestni vojaški poveljnik major Maks pl. Chalaupka za podpolkovnika, poročnik g. Josip Vodopivec, sin cesarskega svetnika g. Frana Vodopivca pa je avanciral za nadporočnika pri 2. trénpolku.

Razglas in poziv. Društvo „Sloga“ bo imelo svoj letni občni zbor v četrtek 15. novembra ob 11. uri predpoludne v prostorih goriške Čitalnice z dnevnim redom, ki ga določujejo društvena pravila. — Društveni poverjeniki in zaupniki so uljudno vabljeni, da v teku osem dni naznanijo odboru člane, ki so ostali zvesti društvenim pravilom, oziroma, da navedejo one, ki ovirajo dosego društvenih namenov. — Ustop k občenemu zboru bo dovoljen le proti vstopnici, glaseči se na ime društvenikovo. — V Gorici, 25. oktobra 1900. Predsedništvo.

„Trgovsko-obrtna zadruga“ je vložila radi članka v „Primorskem listu“, ki razkriva tamošnje razmere, tožbo pri sodišču. Sodišče pa je to tožbo zavrnilo ter izreklo, da ne najde povoda postopati proti „Prim. Listu“ zaradi omenjenega članka.

Se jedenkrat Trgovsko-obrtna zadruga. Onim, ki so prijavili svoj izstop iz Trgovsko-obrtné zadruge, priporočamo, da redno še naprej vplačujejo svoje deneske in sicer tako dolgo, dokler ne bode zadeva konečno rešena. Pravni konzulent Trgovsko-obrtné zadruge tolmači, kakor je to razvidno iz njegovega glasila drugače določbe zadržnega zakona, nego jih tolmačijo juristi, s katerimi smo govorili mi in ki so odločnega mnenja, da mora Trgovsko-obrtna zadruga izplačati ves do sedaj izplačani denar z dotičnimi obrestmi vred. Mogoče je torej, da se spusti Trgovsko-obrtna zadruga po navetu svojega pravnega konzulenta v pravdo z onimi, ki so izstopili iz društva, ki zahtevajo, naj se jim uplačan denar z obrestmi vred povrne. Ta pravda sicer ne bode dolgotrajna, torej ne bode treba dolgo čakati na njen izid.

Previdno pa je vsekako, da oni, ki so naznanili svoj izstop, še nadalje vplačujejo svoje deleže, dokler se zadeva definitivno ne reši.

Obljube in dejanja. — V lanskim zadnji številki je „Soča“ obljubila svojim naročnikom, da preneha v prihodnjem letu osebnostna polemika. V oni številki čitamo: „Z ozirom na splošen glas v deželi in celo na opravičeno nejevoljo čitateljev in naročnikov izjavljamo, da z novim letom prenehamo na osebne napade v „Gorici“ ali sorodnih njej listih: S starim letom preneha od naše strani take vrste polemika... Toliko na znanje premnogim rodoljubom na njihove nasvete in prošnje.“

Tako je „Soča“ pisala pred novim letom, ko je vabila p. t. občinstvo na novo naročbo ter lovila nove naročnike. Kako je pa držala svojo besedo, dokazala je njena letošnja frivolna, nesramna pisava, njena ostudna osebnostna polemika. Saj letos skoraj ni bilo številke „Soče“, v kateri bi se ne bili politični nasprotniki obrekovali in osebno žalili, v kateri ne bi se ponavljali po peklensko zlobni osebni napadi.

Tudi 6. februarja t. l. je „Soča“ pisala: „Protestujemo proti podtikanju, da se hoče „Soča“ baviti s privatnimi zadevami nekaterih gospodov, itd. Njihove privatne zadeve nam niso čisto nič mari,

saj vsakdo vé, da noben človek ni angelj, da bi ne bilo mogoče najti pege na njem... Nam je za javno delovanje, za zlorabljanje javnega urada, javne službe, itd., tu imamo gradiva dovolj.“ Tako je „Soča“ pisala, ko je prorokovala „Gorica“ od 1. februarja, da se Gabršček zakadi v privatne zadeve nekaterih gospodov, ker je pri dopolnilni volitvi v državni zbor pogorel s svojim kandidatom. Prorokovanje „Gorice“ se je popolnoma izpolnilo.

Tekom tega leta je „Soča“ v svoji osebnostni polemiki že tako nizko padla, da se je že spravila celo nad hlače in vlasulje političnih nasprotnikov. O pričah, ki so nastopile pri zadnji kazenski obravnavi proti Gabrščku, pripoveduje „Soča“, da je imela ena predolge, druga pa prekratke hlače; o neki tretji priči pa piše, da ji je vlasulja čepela na glavi strašno grdo!

Niže menda že ni več mogoče!

Kakor mu kaže. O nadzorovalnih odborih političkih časopisov je lani gosp. Gabršček tako-le pisal: „Tako zvan nadzorovalni odbor je v obče malo znan pojem, kajti tak odbor je naravnost nezmišl. Celó pri časopisih, ki so last kakih konsorcijskih, se je vedno pokazala praksa, da je tak odbor le nedosegljiv ideal nepraktičnih glav. „Nadzorovalni odbor“ je le fantazija morda dobro mislečih duš, a v praksi je gola nezmišl ali pa sleparstvo občinstva! Kdor bi hotel dati kakemu časopisu kdo vé kako veljavo, z zajrjevanjem, da je uredništvo pod nadzorstvom, ta občinstvo slepari!“

Tako mnenje je imel Gab. o nadzorovalnih odborih lani, ko je na občnem zboru „Sloge“ predlagal nekdo, naj bi se izvolil za „Sočo“ nadzorovalni odbor! In letos? No, „Soča“ je dobila 24. marca uredniški nadzorovalni odbor petih gospodov in — Gabršček molči, ker mu kaže molčati!

Dr. Tumovo glasilo ni nikdar napadalo duhovščine! Tako piše v zadnji številki v notici „zopet oseški vikar Knavs“, v kateri po svoji „narodno-napredni“ — maneri napada tega gospoda baš tako, kakor kaka pijana duševna propalica. V tej notici pravi namreč mej drugem: „... kedaj smo napadali duhovščino kot tako...?“

Kedaj? Evo vam dokaza! V svojem listu Štev. 14 od dne 3. februarja 1900 pišete: „Volilci! nikakor nočem vsiljevati svojega prepričanja, dovoljujem si Vas le opomniti na javno tajnost, da sta bila plemstvo in duhovščina od pamtivekov sem v vseh zadevah solidarna, da sta se podpirala eden drugega ter skrbela za to, ker oba izsesavata ubogega kmeta od rojstva do smrti, da je isti ostal na najnižji stopinji omike, kraté mu najmanj pravice“ itd.

Torej vidite, koliko se sme verjeti vašim trditvam in vaši pisavi! Sicer pa ni to nikako čudo, ko že sami pred sodnijo izjavljate, da ne veste kaj delate in kaj pišete! Kdor pa ne ve, kaj dela in kaj piše, oni ima gotovo potrto — eno kolesce v glavi!

Letošnja močna vinska kapljica glavna opora „narodno-napredne“ stranke. — V Kanalu sta sedela v nedeljo dne 28. tega meseca opoludne dva cesarsko kraljeva gospoda v gostilni pri Segali. K njima pride nek Kobaričan. Cesarska kraljeva dva gospoda ga sprejmeta z besedami: „Kaj si rekel malemu Cahejčku: „stopi dol, Cahej?“ Kobaričan jima na to reče: „smo jih že lepo sprejeli, Zanut je plačal 17 litrov vina, pili smo ko živina, vsi so bili polni. In kričali so kakor besni. Ko se popelje dr. Gregorčič v Bovec skoz Kobarič, napravimo mu še drugačen sprejem, plačali jim bomo še več vina. V Bovecu se jim nič ne zgodi, tam so mešani. Ali pri nas poskrbimo že, da se jih sprejme, kakor jim gre.“ Cesarska kraljeva dva gospoda sta se smejala, znamenje, da jih je to „mázalo“. Živela toraj „nar.-napredna“ pijana kultura! „Narodno-napredna“ stranka išče letos torej svojo pomoč v letošnji res močni vinski kapljici, v njej so iznašli svoje pravo narodno prepričanje!

Kandidatom za kmetske občine v Furlaniji je zopet postavljen od konservativne furlanske stranke preč. g. župnik Adam Zanetti.

Imenovanja ulic, cest, kolovozov, steza in stezic. To je stalo nekaj truda! Težko so pričakovali naši neodrešenci tega zgodovinsko velepomembnega dela, a konečno izpolnila se jim je vendarle želja! To se je pa zgodilo minulo soboto v seji mestnega sveta goriškega. Poleg imenovanja novih ulic, ki nastajajo vsled razširjenja mesta, dali so mestni očetje pristnih italijanskih imen vsem kolovozom, stezam in stezicam po celi oko-

lici, kar je pripada k goriškemu mestu. Se bodeš-li sprehajal po polju proti Soči, proti Solkanu, proti Vrtojbi, proti Šempetru, proti Ajševici in proti Starigori — vsak kolovoz, vsaka steza in vsaka stezica — vse to ima svoje italijansko ime in odslej stopal bodeš, ko boš hodil tod in tód, le po italijanski zemlji, — kaj pak da le po imenu! Čudno se ti bode vse to zdelo seveda, ko ti zadoni od vseh strani od ljudstva, ki obdeluje to zemljo, — slovenska govorica. A tudi marsikateremu drugemu se bode zdelo čudno, — a naši neodrešenci storili so vendar za mater Italijo nekaj: pridobili so jej nekaj kolovozov, steza in stezic vsaj po imenu.

Samomor. Včeraj predpoldne se je vstrelil v tukajšni vojašnici vojak Šišek 16. stotnije pešpolka štv. 47. Uzrok samomora pravijo da je bil ta, ker bi bil moral se vežbati z rekruti še 2 mesca, akoravno služi že drugo leto.

Protestanti v naši državi. — Jako značilno je, da se nemški protestantizem v Avstriji čedalje bolj širi, a s protestantizmom tudi prusaštvo. V Trstu imajo n. pr. nemški protestantje že davno svojo dobro organizovano versko občino in lepogotsko cerkev. Zdaj si zgrade tudi svoj „Narodni dom“ imenom „Deutsches Haus“. Vse to je delo pruskega protestantizma. A tudi tu na Goriškem nismo brez tega. Kakor se poroča zadnjemu „Primorskemu Listu“, naseljeni so v Št. Petru in zopet pred kratkem kupili so blizu Vrtojbe od nekega Bukovčana cel hrib, da zidajo na njem bivališče. Vsi ti so protestantje in seveda tudi Nemci. Naše ljudstvo moramo posvariti, naj vsaj ne prodajajo Nemcem svoje rodne zemlje, katero naj rajši podedujejo svojim otrokom, ki jim bodo hvaležni za njo. Tak narodni greh se bode hudo maščeval nad nami, ako se mu ne odpovemo. Protestantje imajo seveda mnogo denarja, saj je te dni evangeliška družba zopet dala 200.000 mark t. j. 240.000 K za take svrhe, — a mi se ne smemo brigati za nemški denar, in ostanimo sami gospodarji svoje zemlje!

Krčmarjem in vinotrčcem. Hranilnica in posojilnica v Marézigah v Istri naznanja, da imajo njeni udje vinogradniki več sto hektolitrov pristnega istrskega vina in refoska, katerega želijo prodati. Cena tem vinom je in sicer za navadno črno istrsko vino 24 gld., a za refosk 25—35 gld. hektl. loko kolodvor Trst. Ker je letošnja vinska letina v Istri dobro izpadla ter je dobiti pristnih vin, pričakovati je, da krčmarji in vinski trgovci ne bodo iskali vina okoli prekupcev, ki prežijo na to, da bi odvrnili kupca od kmeta-vinogradnika, a sami iztisnili blago iz kmeta po najsramotnejših cenah, marveč, da se sami podajo na vir vinskega pridelka. S tem ne bodo koristili samo sebi, da dobe zanesljivo pristno vino, marveč bodo pripomogli tudi k osamosvojitvi našega slov. vinogradnika. Za gori omenjena vina naj se kupci oglašijo pri narečilstvu „Hranilnice in posojilnice“ v Marézigah v Istri.

Novi deželni šolski nadzornik na Kranjskem. Dosedanji dež. šolski nadzornik na Kranjskem g. Šuman, je bil te dni umirovljen in mu je bil pri tej priliki podeljen naslov in značaj dvornega svetnika. Njegovim naslednikom pa je imenovan dosedanj ravnatelj celjske gimnazije, Peter Končnik.

Vlada ni zamogla dati kranjskim Slovincem večje zaušnice, nego jim jo je dala s tem imenovanjem. Da vlade niso vodili pri tem imenovanju stvarni nagibi, temu služi v dokaz dejstvo, da imajo Kranjci med seboj mnogo izvrstnih šolnikov, katerim so šolske potrebe kranjske popolnoma znane, dočim ni Končnik kot šolnik nikdar bil na posebnem glasu, a kranjskih šolskih razmer pa že celo popolnoma nič ne pozna. Peter Končnik je sicer rodom Slovenec, doma na Koroškem in je spisal celo že neko slovensko slovnico; a izneveril se je kasneje svojemu narodu in je postal najhujši pristaš celjskih in štajerskih Nemcev sploh in je posebno mnogo deloval proti ustanovitvi slovenske paralelne gimnazije v Celju. Proti slovenskim dijakom bil je Končnik skrajno strog, dočim so imeli nemški dijaki v njem najboljšega zaščitnika. Kot ravnatelj celjske gimnazije je porabil ves svoj upliv, da je odpravil iz nje slovenske profesorje, katerim so pa sledili najhujši nemški nacijaonci.

Tako postopanje vlade mora vsak Slovenec obsojati najstrožje ker ni nikakor primerno, delati za mir med narodom, pač pa za vedno večjo zadržbo in nevoljo.

Kaj nam pomagajo vsa zatrdila Koerberjeve vlade, da noče delati nobeni narodnosti krivic, ko so pa njena dela v največjem nasprotju s takimi zatrdili!

Proti židovskemu morilecu, čevljarskemu pomočniku Hilsnerju, se je

pričela v četrtek v Piseku na Češkem nova kazenska razprava potem, ko je bila njegova smrtna obsodba razveljavljena. Hilsner je obtožen, da je umoril 19-letno dekle Ano Hruzovo ter jej odtočil kri v ritualne židovske namene, a leto poprej da je umoril na enak način Marijo Klima. Obtožen je tudi obrekovanja, ker je obdolžil dva druga juda, da sta umorila Hruzo. Prič je poklicanih za slučaj z Ano Hruzovo 48, z Marijo Klima pa 52, 4 zdravniki, 2 profesorja medicinske fakultete iz Prage. K obravnavi je prišlo okoli 40 časnikaarjev, največ judovskih. A občinstva je prišlo toliko iz raznih krajev, da so prenapolnjeni v hotelih v Pizeku in v privatnih hišah vsi razpoložljivi prostori.

Jugoslovanski klub na Dunaju.

„Slovanska Beseda“, za „Slovanskim pevskim društvom“ najstarejše in najodličnejše društvo na Dunaju, je navzlic prizadevanjem svojega predsednika grofa l. Harracha s časom postala vedno bolj samo socijalno središče za Čehe, ki se tam zbirajo od ministrov začeni. Pred tremi leti so se ji zopet pridružili v večem številu Slovenci, Hrvati in Srbi, ki so osnovali v nji poseben „Jugoslovanski klub“, kateri se je navzlic raznim oviram že popolnoma utrdil. Poleg zabavnih večerov, na katerih se bodo letos dajale tudi gledališke predstave, pa hoče uprava oživiti tudi jourtix-e, katere je zaradi tnga preložila na četrteke. V „Slovanski Besedi“ (l. Braunerstrasse 7.) torej lahko tudi rojaki iz domovine vsak četrtek najdejo jugoslovanske, največ slovenske inteligencije. Posebno pa se zeli, da se dundjski Slovenci marljivo udeležujejo teh večerov in pristopajo kot udje „Slovanski Besedi“, ki jim s svojimi občnimi in jugoslovanskimi zabavami ponuja marsikatero prijetnost in ima tudi lepo število jugoslovanskih listov v svoji čitalnici.

Narodno gospodarstvo.

Zboljšanje ovčereje na Krasu.

Če bi na Krasu znali ovčereje primerno porabljati in bi jo poleg tega tudi zboljševali, bi ta bila močna gospodarska panoga ondotnih posestnikov. — Ovčereja na Krasu bi pa bila najdobitkonosnejša v zvezi z izdelovanjem sira rokfor („roquefort“).

Znano je, da se izdelovanje tega sira ne da vpeljati povsodi, zato je pa v kraju, kjer je to mogoče, tem dobičkonosnejše, in Kras je k temu že po naravi sami poklican. Ovčereja je tu že od nekdaj udomačena, ovce so dobre, zraven tega pa imajo tamkaj podzemeljske jame (te so prvi in glavni pogoj, če se hočemo ukvarjati z omenjenim sirarstvom), ktere so popolnoma podobne onim („caves de Roquefort“), ki se nahajajo na Francoskem v departementu Herault, v katerih zori svetovnoznani delikatesni sir rokfor. Na Francoskem se to sirarstvo vrši takole:

Ovce molzejo dvakrat na dan, in sicer zjutraj in zvečer. Sveže jutranje in mleko prejšnjega večera, ki se pa posname, se skupaj siri. Če bi se večerno mleko ne posnelo, bi bil sir pretrd, če se pa preveč posname, je zopet presuh, lomljiv in brez okusa. Po vsirjenju se žmitok zdrobi in zmečka, obenem se pa siratka proč pobira zato, da se je žmitok dovolj oprostí.

Tako zdrobljen in pripravljen žmitok se vlaga v zato pripravljena tvorila takole: Prvič pride plast žmitka, zatem se nasuje tenka plast plesnivega kruha, zatem zopet plast plesnivega kruha in končno zopet plast žmitka. Vedno morata biti dve zunanji in srednja plast iz žmitka, ostali dve pa iz kruha. Kruh se mora z vtiskavanjem prstov zmešati z žmitkom (med tem ko se plastoma vlaga) in služi v to, da tvori one modro-zelene črte v siru, da siri plesni in da dobi pravi okus. V tvorilih ostanejo siri več dni obteženi z desko, potem se pa v hladu preneso v suh in zračen prostor. Sedaj, t. j. po preteku 12—14 dni, se pa preneso v skupne kleti, in sicer ponoči ali pa prav zjutraj v hladu, tako da pridejo v klet, dokler je še hladno.

Kleti so last družbe skupnih rokforških kletij (société des caves réunis de Roquefort). Ta družba tudi ves sir kupi in ga prevzame v svojo oskrb. Sir se potem nasoli, pri tem se devlje drug vrhu drugega po tri, soli se pa tudi po kraju. Snazi se s pomočjo strojev. V tej prvi kleti siri postanejo rumeni ali pa rdečkasti ter se pokrijejo s 5—6 cm debelo belo plesnijo, ki se s posebnim strojem odstranjuje. Da pa sir tudi znotraj bolje plesni, se s strojem navrta. Tako pripravljen sir se dene v že omenjene skalne kleti, ktere so delo-

ma naravne, deloma iz skale izkopane, srednje visokim hodnikom podobne in so, druga nad drugo, zvezane med saboj po škripcih. V teh kletih sir leži in plesni, a plesen se snaži od sira, ko je dovolj velika, s strojem. Ko nastopi zorenje, pa sir neha plesniti. V tej nizki toplini, ki vlada v teh kletih in v kateri mora sir zoreti, se razvijajo prave glivice, ki siru podeljujejo prave lastnosti. Kipenje ali godenje je odvisno od glivic, te pa od toplote in drugih lastnosti kleti. Prednost teh kletij je poleg tega, da so hladne, tudi ta, da so vlažne in pa da imajo stalen dotok in odtok zraka.

Sir se razločuje v 2 vrsti. Mlad sir je oni, ki je narejen pozimi in tudi jeseni in je tudi cenejši, namreč 100 kg sira stane samo 200 K, in star sir, delan poleti, ki stane 100 kg 300 K. Siri tehtajo posamezni po 4 kg.

Da bi bilo tudi na Krasu to moč vpeljati, dokazuje dejstvo, da so tudi v Bosni na kmetijski postaji v Livnu v obližju take jame, kakor so na Krasu, napravili sirarnico za rokfor, in skušnje so dokazale, da je sir v dobroti francoskemu enak. Saj je pri nas isti Kras, iste jame; vprašanje je le, kako bi bilo stvar vpeljati? Odgovor bodi naslednji.

Izdelovanje rokforškega sira bi se pri nas vpeljalo z najmanjšimi stroški z napravo vzorne sirarnice, ki bi služila tudi v izvežbanje zadostnih sirarjev. Pred vsem bi pa bilo treba preiskati jame na lahko dostopnih pripravnih krajih z ozidrom na vlago, toplino in pa, če zadostno prevetrujejo. To bi se izvedlo takole: Par vlagomerov naj se dene v izbrane jame, in po trikrat na dan naj se pregledajo, kako kažejo. Uspehi bi pokazali, če so jame sposobne zato, o čemer pa ni dvoma. Po teh podatkih bi se izbrale boljše jame, če bi se kazale razlike.

Potem bi se pa napravila primerna vzorna sirarnica, sirar pa bi se za začetek dobil iz Francoskega ali pa iz Bosne, če imajo tam že dovolj izvežbane; ta bi potem tudi druge poučeval v tem sirarstvu. Vsa dela voditi bi pa moral strokovnjak, ki je to sirarstvo proučeval na Francoskem.

Iz vsega tega je razvidno, da si Kraševci sami ne morejo pomagati, oziroma pričeti z omenjenim sirarstvom; zato pa je dolžnost dežele in države, da jim pomagata. — Visoki deželni odbor kranjski je že obljubil stvar po možnosti podpirati, in gotovo se bo de tudi od ministerstva dobila podpora. Torej Kraševci, pričnite se sami brigati za stvar, tu lahko pridete s primeroma majhnimi stroški do lepih dohodkov, katerih dosedaj niste imeli. O. D. v „Kmet.“

Loterijske številke.

27. oktobra.

Dunaj	36	77	74	21	69
Gradec	55	6	67	62	45

Zahvala.

Podpisana soproga zahvaljuje se najpresrečnejše vsem, ki so ji skazali svoje sožalje o izgubi nepozabljivega soproga

Petra Humar-ja.

Posebno dolžnost pa mi je izreči mojo globoko zahvalo prečastiti duhovščini, prijateljem in znancem za obilno udeležbo pri žalostnem sprevodu pokojnika.

Iskreno zahvalo tudi domačim pevcem in njih pevovodji na ginjačem petju pred hišo žalosti, v cerkvi in na grobu.

V Podgori, 24. oktobra 1900.

Žalujoča udova.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar,
Semeniška ulica št. 6,
ima bogato zalogo raznovrstnih
klobukov

ter toči v svoji krčmi
pristna domača vina
in postreže tudi z jako ukusnimi
jedili.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Št. 69.

Razglas.

Dne 17. novembra 1900 od 10—12. ure opoldne se odda v Šmartnem na javni dražbi v zakup zgradbo kosa nove okrajne ceste pod Šmartnem.

Načrt in proračun je razporežen v uradu cestnega odbora v Podgori vsak dan od 8—12. ure opoldne. Stroški so proračunjeni na 19.856 kron. Vsakteri, ki se bo hotel udeležiti dražbe, bo moral pred začetkom dražbe položiti 10 od sto varščine, t. j. 1980 kron.

Pismene ponudbe previdene s kolekom 1 krone in z priloženo varščino se bodo sprejemale do dneva dražbe.

Cestni odbor za goriško okolico,
v Podgori, 29. oktobra 1900.

Načelnik:
A. Klančič.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Riccardo Brass,

Gorica, ulica Vetturini hiš. št. 11,

priporoča svojo bogato zalogo

vina in špirita na debelo.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najboljšega materiala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej opremljene z vsemi potrebščinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovejših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šuligoj,
urar v Kanalu.

Št. 3 po 2 gld. za navadno steklo

Št. 6 po 3 gld. za navadno in belgijsko steklo

Demanti za steklo rezati

od 1 gld. naprej
Št. 22, komad po gl. 750, reže vsako, tudi naj-
debelejšo vilito steklo.

Izvrsten demant:

Prva av-
strijska
tovarna

S. HÖNIGSFELD

Dunaj III/2, Radetzkystrasse 12

priporoča svoje se s strojim jamstvom že 26
let sloveče izdelke. Debelosti za vsako roko
kakor tudi zamenja točno in ceno.

Št. 19 po 5 gld., izvrsten demant reže na-
vadno, belgijsko in vilito steklo.

ZAHVALA.

Ganjeni po tolikih dokazih sočutja povodom nenadomestne izgube, ki nas je doletela s smrtjo našega preljubljenega, nepozabnega soproga, očeta, brata in tasta, gospoda

Antona Fon-a,

posestnika in trgovca na Trnovem pri Kobaridu,

izrekamo tim potom vsm blagim srcem za izkazano spoštovanje ranjkega najglobokejšo zahvalo.

Zahvaljujemo se presrečno vsem goriškim znancem in prijateljem na mnogobrojni udeležbi spreveda blagega pokojnika v domovino, kakor tudi vsem, ki so mej potjo od Gorice do Trnovega izkazovali nam sožalje na tužni izgubi. Posebej pa se zahvaljujemo preč. duhovščino in domačine, ki so s tako lepim sprejemom dokazali, kako cenijo ranjkega. Iz dna srca se tudi zahvaljujemo gg. pevcem za lepo in ginjačo petje in za krasne nagrobne vence. — Ranjkega priporočamo v blag spomin in molitev.

Žalujoči rodbini:
FON-KAUS.

Trnovo pri Kobaridu, 29. oktobra 1900.

Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica
v Gorici.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v vrtni ulici
hiš. št. 10.

Izdeluje vsakovrstne moške obleke po vsakem kroju
in za vsaki stan.

Ima tudi zalogo domačega in angleškega sukna
vseh vrst za vsak letni čas.

Naročila iz mesta in z dežele sprejema in jih
izvršuje hitro in točno.

Daje tudi na mesečne obroke po pogodbi

Nova politična knjiga!

Naši narodni grehi. Kako bo z vojsko?

Slovenec v svarilo in v pouk napisal Podgrajski.

Cena 50 vin. po pošti 5 nvč. več. Dobiva se v »Na-
rodni tiskarni« v Gorici, ulica Vetturini hiš. št. 9.
in pri G. Likar-ju, Semenške ulice 10.

Vsakemu Slovincu neobhodno potrebna!

Odlikovana tovarna

1894.

1891.

1894.

vsakovrstnega pohištva.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici

v lastni hiši. — Lastne žage. — Ustanovljena l. 1891.

Zaloga

vsakovrstnega pohištva, kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od naj-
navadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zrcal, okvirjev in stolic,
kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov. — Zaloga vsakovrstnih desk iz mehkega
in trdega lesu; velika zbirka obkladkov (remeša) in strugarskih izdelkov,
kakor tudi vseh k mizarjski, strugarski in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto železniška postaja goriška.
Jamči se za točno postrežbo. — Brez konkurence!

„Ljubljanska kreditna banka“
v Ljubljani
Špitalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih
pisem, sreč, novecev, valut i. t. d. po naj-
kulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti
nizkim obrestim.
Zavarovanje proti kurzni izgubi.
Promese k vsem žrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog
na vložne knjižice, na tekoči račun in na
girokonto s 4 1/2% obrestovanjem od dne vloge
do dne vzlaga.
Eskompt menjic najkulantneje. — Borzna naročila.